

توانمندی ها، پتانسیل ها و فرصت های سرمایه گذاری بخش میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان خراسان جنوبی

پیشینه تاریخی استان خراسان جنوبی

در متون تاریخی از خراسان جنوبی با نام قهستان یاد شده که در گذشته شامل نواحی خواف، گناباد، بجستان، کاشمر، طبس، تون فردوس، قاین، طبس مسینا، بیرجند، خوسف، رقه و نهبندان بوده است. بر اساس کتیبه های هخامنشی و نوشته های برخی از مورخان یونانی، « قهستان» خاستگاه و زیستگاه یکی از اقوام ایرانی به نام « ساگارت» بود و بخشی از چهاردهمین ساتراپ هخامنشی به شمار می آمد. کتیبه «کال جنگال» به عنوان یک سند بسیار معتبر نشان می دهد که در دوران اشکانیان، قهستان بخشی از شاهنشاهی اشکانی بوده است.

توانمندی های بخش میراث فرهنگی

- برخورداری استان از پیشینه تاریخی- فرهنگی و ایرانی- اسلامی غنی و اصیل و امکان پژوهش های مختلف در حوزه مالی مردم شناسی و فرهنگ.
- وجود بیش از ۲۲۰۰ اثر تاریخی شناسایی شده در سطح استان و ثبت بیش از ۱۰۵۴ اثر تاریخی در فهرست آثار ملی کشور.
- وجود بیش از ۲۵ باغ تاریخی و ثبت ۱۹ باغ تاریخی در فهرست آثار ملی که مهمترین باغ های تاریخی استان عبارتند از: باغ و عمارت رحیم آباد، باغ و عمارت اکبریه، باغ و عمارت شوکت آباد، باغ و عمارت معصومیه، باغ و عمارت امیر آباد شیبانی، باغ و عمارت علی آباد، باغ و عمارت

- ارگ کلاه فرنگی یا ارگ میر حسن خان، باغ و عمارت بهلگرد، باغ و عمارت مود، باغ گلشن
- ثبت ۹ اثر تاریخی و طبیعی باغ و عمارت اکبریه بیرجند، بیابان لوت، قنات بلده فردوس، ژئوپارک طبس، ثبت صنایع دستی روستای خراشاد (تو بافی) و ۴ کاروان سرا سرایان، ده محمد، خان و چهل پایه در فهرست میراث جهانی یونسکو .
- وجود کتیبه ها و سنگ نگاره های با ارزش بالای تاریخی از دوران های بسیار گذشته بخصوص در کال جنگال، کوچ، ماخونیک و ... .
- وجود محوطه ها و تپه های تاریخی با بیش از ۵ هزار سال قدمت در سطح استان و پتانسیل بالای آنها جهت پژوهش های باستان شناسی و جذب گردشگر.
- تنوع و تعدد آثار و مجموعه های تاریخی و قابلیت احیاء و بهره برداری آنها با کاربری های مورد نیاز جامعه از جمله کاروانسراها، مدارس تاریخی، منازل تاریخی، حمام های تاریخی، باغ های تاریخی و ... .

- وجود قلاع تاریخی و استحکامات دفاعی سنگی از دوران پیش از اسلام و بویژه دوره اسماعیلیان، پتانسیل بالای آنها به منظور ثبت در فهرست میراث جهانی و جذب گردشگر.

- وجود بافت های تاریخی و فرهنگی شهری و روستایی اصیل از جمله بافت تاریخی شهر بشرویه و بیرجند و خوسف و بافت های روستایی فورگ، خور، ماخونیک، بیدسکان و ... و پتانسیل بالای آنها در صورت بهسازی و مرمت جهت جذب گردشگر و رونق اقتصادی استان.

- استان خراسان جنوبی به دلیل دوری از مراکز عمده و عدم دگرگونی های فرهنگی یکی از قطب های مردم شناسی ایران می باشد . بسیاری از آداب و رسوم کهن ایرانیان در خراسان جنوبی هنوز مرسوم است و یکی از هفت روستای شگفت انگیز ایران روستای ماخونیک در شهرستان سربیشه می باشد

قاین

- . همچنین روستای چنشت از دیگر جاذبه های مردم شناسی در منطقه می باشد.
- وجود ۱۰ منطقه نمونه گردشگری، ۱۴ روستای هدف گردشگری و ۵ مجتمع های آب درمانی ساماندهی شده.
- وجود تعداد ۱۶ موزه طبیعی، تاریخی و فرهنگی در سطح استان از جمله : مجموعه جهانی باغ و عمارت اکبریه، موزه میراث پهلوانی بیرجند (زورخانه امیر عرب)، موزه وقف بیرجند(مدرسه شوکتیه)، موزه مفاخر و مشاهیر ملی بیرجند(باغ اکبریه) ، موزه خصوصی بشرویه(خانه ملا عبدا... تونی)، موزه خضری، موزه اشیاء مردم شناسی سرایان(کاروانسرای سرایان)، موزه مردمشناسی نهبندان(خانه سالاری)، موزه مردم شناسی و مشاهیر قاین(خانه سلطانی)، موزه آب قاین(آب انبار بازار)، موزه مردم شناسی فردوس(حمام تاریخی خیروز) موزه مردم طبس- موزه مردم شناسی

فرصت های سرمایه گذاری و گردشگری استان خراسان جنوبی

۱. سرمایه گذاری در مناطق نمونه گردشگری: منطقه نمونه گردشگری بیدآره بیرجند، منطقه نمونه گردشگری تون فردوس، منطقه نمونه گردشگری بشرویه، منطقه نمونه گردشگری باغستان، آبگرم فردوس، منطقه نمونه مصعبی و کریمو سرایان، منطقه نمونه گردشگری درخش وآسیابان درمیان، منطقه نمونه گردشگری بوذر جمهر قائن، منطقه نمونه گردشگری چشمه مرتضی علی طبس، منطقه نمونه گردشگری ازمیغان، منطقه نمونه گردشگری کوهستانی طبس.
۲. سرمایه گذاری در روستاهای هدف گردشگری: روستای هدف گردشگری ماخونیک سربیشه- روستای هدف گردشگری چنشت سربیشه- روستای هدف گردشگری خور- روستای هدف گردشگری فورگ درمیان- روستای هدف گردشگری مصعبی وکریمو- روستای هدف گردشگری افین زیرکوه -روستای هدف گردشگری ازمیغان -روستای هدف گردشگری خرو- روستای هدف گردشگری پیرحاجات - روستای هدف گردشگری ملوند طبس- روستای هدف گردشگری اصفهک - روستای هدف گردشگری نای بند- روستای هدف گردشگری باغستان.

۳. سرمایه گذاری در مجتمع آب درمانی: مجتمع آب درمانی آبگرم فردوس، چشمه آبگرم معدنی مرتضی علی طبس، مجتمع آب درمانی آبگرم لوت، مجتمع آب درمانی آبترش سربیشه و مجتمع آبدرمانی دیگ رستم.

۴. سرمایه گذاری در مناطق گردشگری کویری: مناطق گردشگری کویر نوردی دهسلم نهبندان و حیدر آباد

مرکز خدمات سرمایه گذاری خراسان جنوبی

نهپندان، همت آباد زیرکوه، بشرویه و نجوم سه قلعه سرایان، مظفری فردوس، حلوان طبس و ...

۵. تفرجگاه های نزدیک به مناطق شهرستانهای استان.

۶. مجتمع های بین راهی.

۷. احداث هتل در مراکز شهرستان ها .

۸. مجتمع های فرهنگی - توریستی .

۹. سرمایه گذاری در اماکن تاریخی و تغییر کاربری و تبدیل آنها به اماکن فرهنگی و توریستی (از جمله خانه های تاریخی، کاروانسراها و حمام ها) .

۱۰. سرمایه گذاری در سایت ها و محوطه های تاریخی بعنوان سایت موزه یا پارک موزه های تاریخی از جمله شهر قدیم قاین و شهر تون فردوس.

جاذبه های طبیعی استان نیز از جمله توانمندی های این بخش می باشد مناظر کویر ایران که به دلیل مجاورت استان با کویر مرکزی ایران در این استان قابل مشاهده است . چشمه های آب معدنی شامل آب گرم و آب سرد (آب ترش) تنها بخشی از این جاذبه هاست.

صنایع دستی استان

در حال حاضر از میان بیش از ۲۵۰ رشته شناسایی شده و کددار صنایع

دستی و هنرهای سنتی بیش از ۴۰ رشته در استان خراسان جنوبی

زمینه فعالیت داشته یا دارد که مهمترین آن می توان به وجود رشته

های اصیل صنایع دستی: رشته های اصیل صنایع دستی در

منطقه چون قالی و قالیچه بافی، رنگرزی سنتی، گلیم بافی،

جاجیم بافی، پارچه بافی سنتی، رودوزی های سنتی، البسه

محلی، پای پوش های سنتی، نمدمالی، حصیربافی، ترکه

بافی، سفالگری، سنگتراشی،

مزیت نسبی در تولید فرش

دستباف و صادرات آن

اشاره نمود.

مزیت ها و

توانمندی های

مرکز خدمات سرمایه گذاری خراسان جنوبی

توانمندی ها، پتانسیل ها و فرصت های سرمایه گذاری بخش میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان خراسان جنوبی

استان خراسان جنوبی در حوزه صنایع دستی

۱. امکان گسترش کارگاه های تراش سنگ های قیمتی با توجه به ذخایر معدنی مناسب در استان و کشور افغانستان و دسترسی به بازار فروش مناسب از طریق مرز کشور همسایه (افغانستان).

۲. وجود تعاونی های تولیدی توانمند در استان از قبیل شرکت تعاونی جاجیم بافت هزار گل قهستان، شرکت تعاونی روستایی زنان خراشاد، شرکت تعاونی بانوان و مرزداران نهپندان .

۳. تنوع تولیدات در صنایع دستی استان از جمله انواع پارچه های سنتی، گلیم و سفره آردی، جاجیم و محصولات تکمیلی، رودوزی های سنتی، سبدبافی، قالی و قالیچه، معرق چوب و ...

۴. افزایش فروش صادرات محصولات صنایع دستی از طریق ایجاد بسته بندی های مناسب، بازاریابی اینترنتی، شرکت در نمایشگاه های خارجی و ...

۵. شناسایی و تجمیع کارگاه های خانگی در برخی رشته های خاص و بالا بردن کیفیت محصولات از طریق استاندارد سازی کارگاه ها

۶. تکمیل زنجیره تولید محصولات صنایع دستی از طریق تقویت خوشه های صنایع دستی در استان .

۷. امکان برپایی بازارچه های دائمی صنایع دستی در شهرستان های استان با اولویت مرکز .

۸. وجود ۵۰ هزار بافنده با تولید سالانه ۱۸۰ هزار متر مربع فرش

دستباف و ثبت ۲ نشان جغرافیایی فرش دستباف مود و قهستان

۹. با توجه به شهرت جهانی فرش ایران یکی از قطب های

بافت قالی در ایران استان خراسان جنوبی است

